

Kriminaalmenetluse reform

Prof Eerik Kergandberg, *riigikohtunik*

1. Eestis täna kulgeva kriminaalmenetluse reformi kui samaaegselt nii karistusõiguse kui ka (kohtu)menetlusõiguse reformi allsüsteemi puhul võib eristada järgmisi etappe:

1.1. kriminaalmenetluse seadustiku (KrMS) eelnõu ettevalmistamine ja vastuvõtmine (1992–2003). Sellesse perioodi jäävad ka mitmete KrMS regulatsioonide nn ennakjuurutamised;

1.2. kriminaalmenetluses osalevate õiguskaitseasutuste struktuuri ja tegevuse muutmine ja sobitamine KrMS-st tulenevate nõuetega (2003 –2005?);

1.3. KarS ja KrMS „koostöö“ aprobeerimine ja selle koostöö takistuste seadusandlik kõrvaldamine ning toimiva kriminaalmenetluse registri loomine (2003 – 2005?);

1.4. erinevate (kohtu)menetlusõiguste ühtlustamine ja optimaalne unifitseerimine (alates 2003).

2. Kriminaalmenetluse seadustik kui kriminaalmenetluse reformi keskne dokument, mille kujundamiseks puudus selgepiiriline õiguspoliitiline tellimus, on Eesti õigusloome tavalist kulgu kajastavate kompromisside summa, mis seetõttu ei saa ilmselt ühegi õiguskaitseasutuse jaoks olla ideaalvariant.

3. KrMS-s sätestatu kohaselt reformitud kriminaalmenetlus ei ole taotluslikult mitte täiesti uuele kohale rajatud „uusehitus“, vaid „ümberehitusi“ ja „juurdeehitusi“ sisaldav renoveeritud hoone.

4. KrMS-s sätestatu kohaselt reformitud kriminaalmenetluse olulisimad ümberehitused seonduvad võistlevuse juurutamisega kohtumenetlusesse, jälitustegevuse juurutamisega kriminaalmenetluse süsteemi ning prokuratuuri ja uurimisasutuse tööjaotuse muutumisega kohtueelses menetluses.

5. KrMS-s sätestatu kohaselt reformitud kriminaalmenetluse olulisimad „juurdeehitused“ seonduvad oportuuniteedipõhimõtte juurutamisega, ning kriminaalmenetluse-alase rahvusvahelise koostööga.